SEXUALISERAT VÅLD OCH NORMER
- hur kan vi stöda unga i sexualforstran?

17.3.202 Identifiera och förebygga grooming i ungdomsarbetet

EKVALITA

Malin Gustavsson, VD, fil.mag, pol.kand.

Normutmanande inspirator

EKVALITA

Ekvalitas team är experter på arbete med jämställdhet, likabehandling och inkludering.
Vi jobbar normmedvetet.

Vi erbjuder:
workshops, utbildningar och handledning för
företag, myndigheter, organisationer och grupper

Vi producerar:
texter, artiklar, blogginlägg, metod- och arbetsmaterial

EKVALITA

Vad är sexuella trakasserier?

Verbalt, icke-verbalt eller fysiskt oönskat beteende av sexuell karaktär

- Sexuellt antydande gester eller miner
- Sexualiserat prat och skämt, dubbeltydiga vitsar, att använda ord som bögigt eller hora, kommentarer och frågor om kroppen, kläderna eller det intima privatlivet
- Sexualiserade telefonsamtal eller meddelanden, bilder och videor på de sociala medierna

Sexuella trakasserier riktade mot någon under 16 år kan uppfylla brottskriterierna

EKVALITA

Vad är ett sexuellt brott?

En handling som kränker personens sexuella självbestämmanderätt eller barnets normala utveckling

Sexuellt utnyttjande av barn:

- Att locka barnet till sexuella syften
- Att vidröra barnets bröst, könsorgan, rumpa eller lår
- Sexuella förslag, prat och meddelanden riktade till barn under 16 år
- Förevisande av sexuellt material för ett barn
- Samlag med någon under 16 år
- Sexuella trakasserier
- Våldtäkt

Grooming: Kontakt med barn i sexuellt syfte, där brottet kan beskrivas som förberedelse till sexuella övergrepp mot barn.

EKVALITA

Barn anses för unga för att ge giltigt samtycke, varpå alla sexuella handlingar med barn under 15 år är olagliga. För äldre personer kan gränserna mellan välkomna och ovälkomna sexuella handlingar vara otydligare och samtycke mer komplicerat

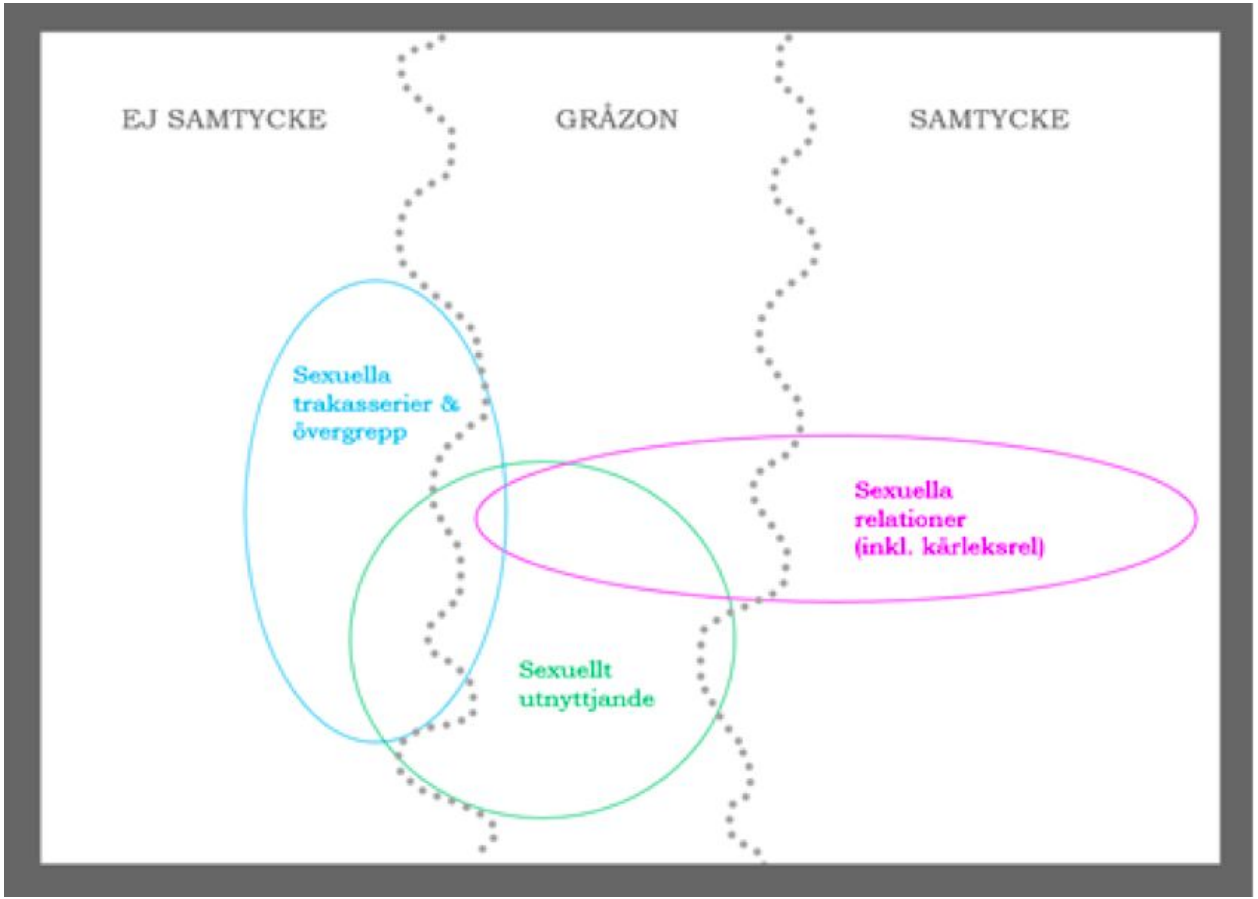
EJ SAMTYCKE
GRÅZON
SAMTYCKE
Sexuella trakasserier & övergrepp
Sexuella relationer (inkl. kärleksrel)
Sexuellt utnyttjande

EKVALITA

ATT BLI UTSATT FÖR OLIKA TYPER AV SEXUALISERAT VÅLD

Den unga som blir utsatt:

- Hen blir utsatt för något som är obehagligt eller kränkande och som är kopplat till kropp, sex och sexualitet
- Hen bestämmer om det är sexuella trakasserier
- Du säger ifrån, vill säga ifrån eller på annat sätt visar att du inte gillar det som händer eller sägs

Den som utsätter

- Det är inte ett sexuellt intresse, utan ett intresse att ta makt eller uttrycka makt över någon annan. Hen lyssnar inte in den andra, manipulerar och har en egen agenda. Handlingen är kopplad till sex, sexualitet eller kroppslig integritet

EKVALITA

FYRA STEG TILL FÖRÄNDRING

EKVALITA

ATT SE

ekvalita.fi

EKVALITA

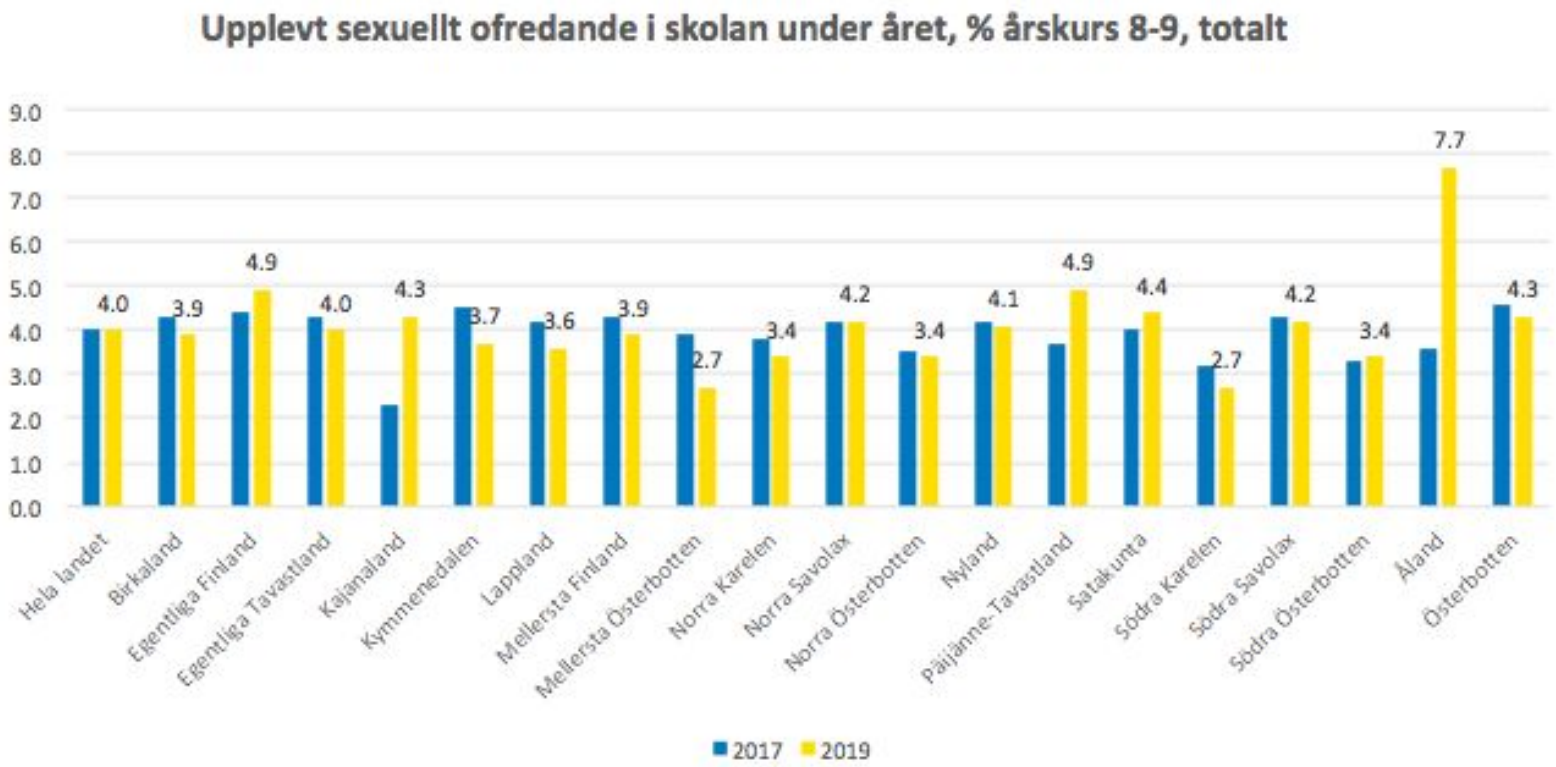
Upplevt sexuellt ofredande i skolan under året, % årskurs 8-9, totalt
9.0
8.0
7.0
6.0
5.0
4.0
3.0
2.0
1.0
0.0
4.0
3.9
4.9
4.0
4.3
3.7
3.6
3.9
2.7
3.4
4.2
3.4
4.1
4.9
4.4
2.7
4.2
3.4
7.7
4.3
Hela landet
Birkaland
Egentliga Finland
Egentliga Tavastland
Kajanaland
Kymmenedalen
Lappland
Mellersta Finland
Mellersta Österbotten
Norra Karelen
Norra Savolax
Norra Österbotten
Nyland
Päijänne-Tavastland
Satakunta
Södra Karelen
Södra Savolax
Södra Österbotten
Åland
Österbotten
2017
2019

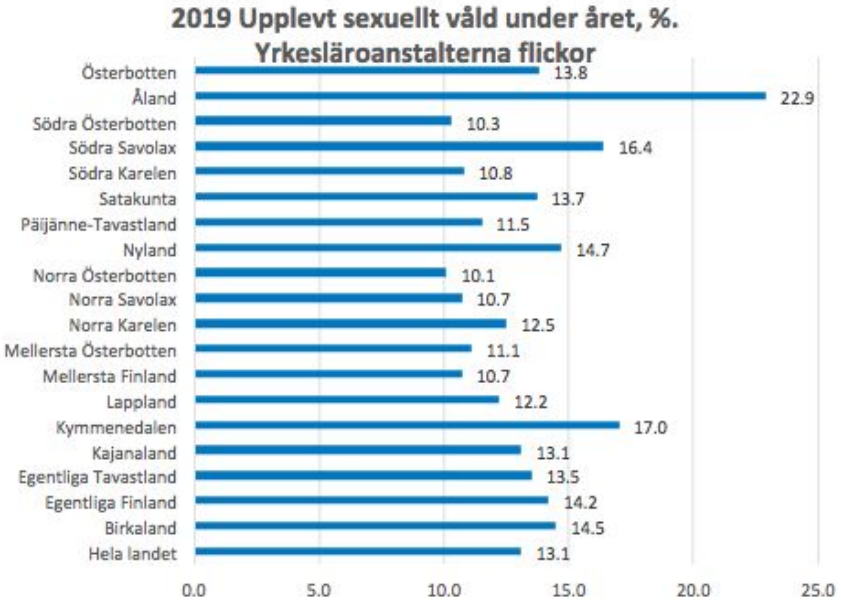

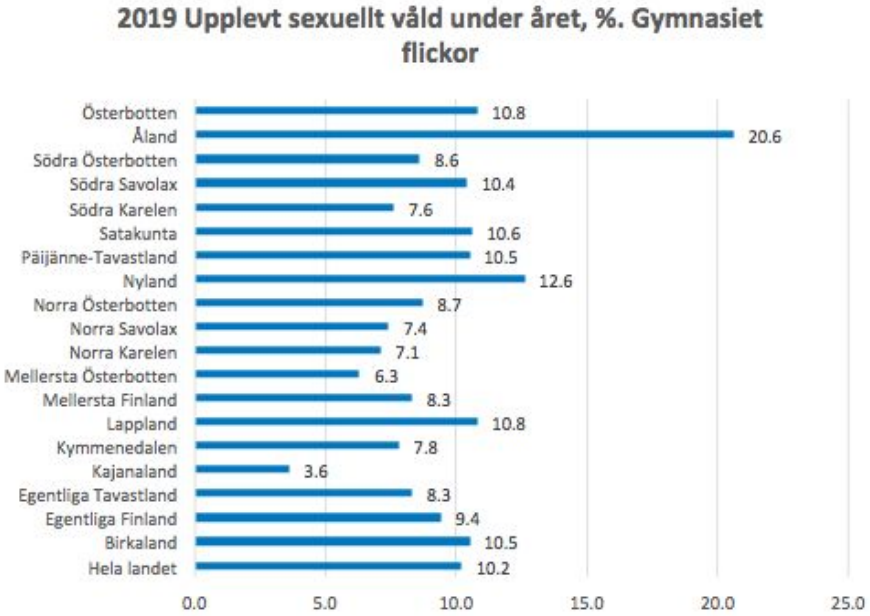

Hälsa i skolan undersökningen, THL 2019

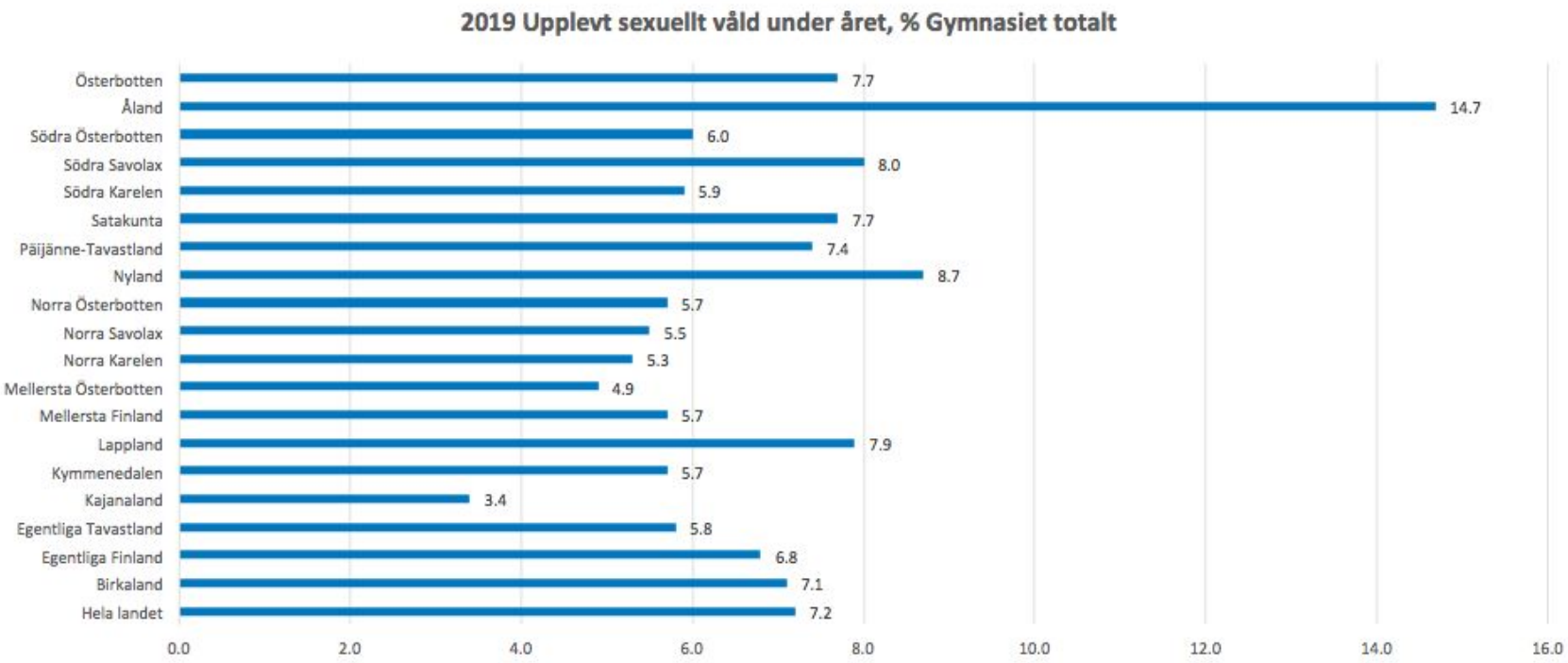

Hälsa i skolan undersökningen, THL 2019

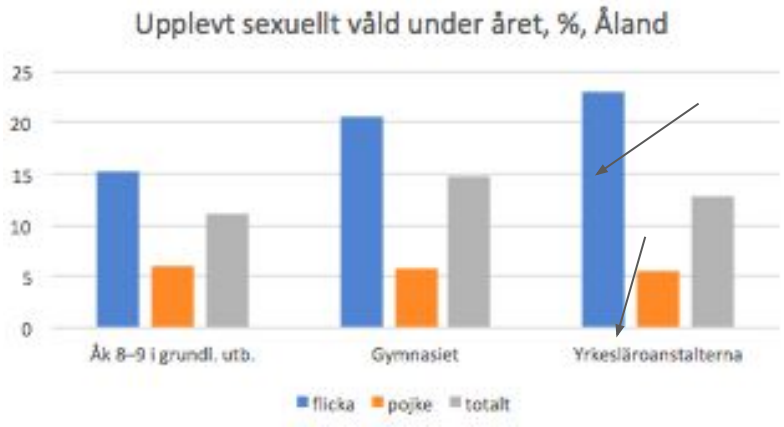
Upplevt sexuellt våld under året, %, Åland
25
20
15
10
5
0
Åk 8–9 i grundl. utb.
Gymnasiet
Yrkesläroanstalterna
flicka
pojke
totalt

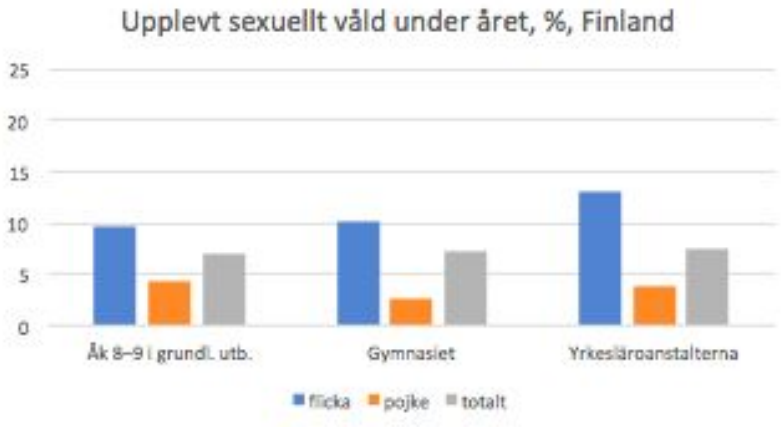
Upplevt sexuellt våld under året, %, Finland
25
20
15
10
5
0
Åk 8–9 i grundl. utb.
Gymnasiet
Yrkesläroanstalterna
flicka
pojke
totalt

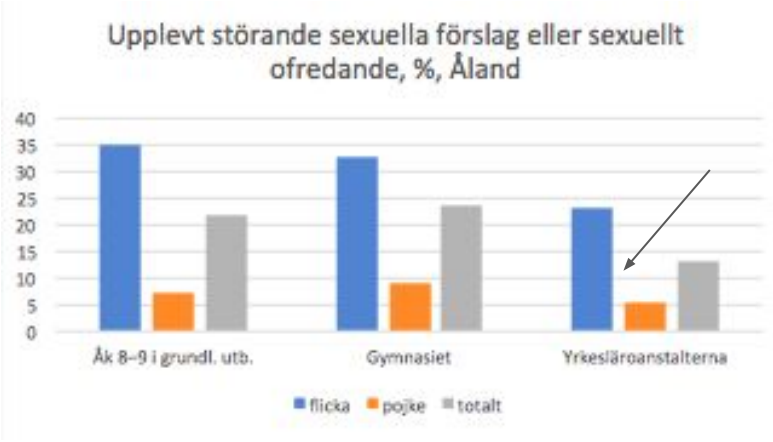
Upplevt störande sexuella förslag eller sexuellt ofredande, %, Åland
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Åk 8–9 i grundl. utb.
Gymnasiet
Yrkesläroanstalterna
flicka
pojke
totalt

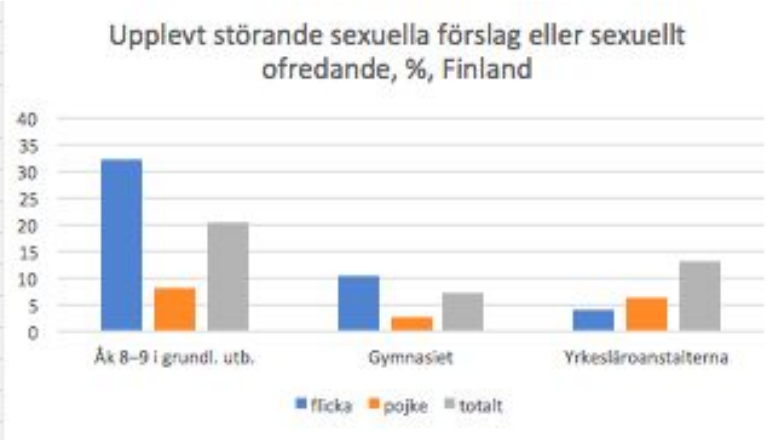
Upplevt störande sexuella förslag eller sexuellt ofredande, %, Finland
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Åk 8–9 i grundl. utb.
Gymnasiet
Yrkesläroanstalterna
flicka
pojke
totalt

Sexuella trakasserier, sexuella övergrepp och normalisering av sexualiserat våld

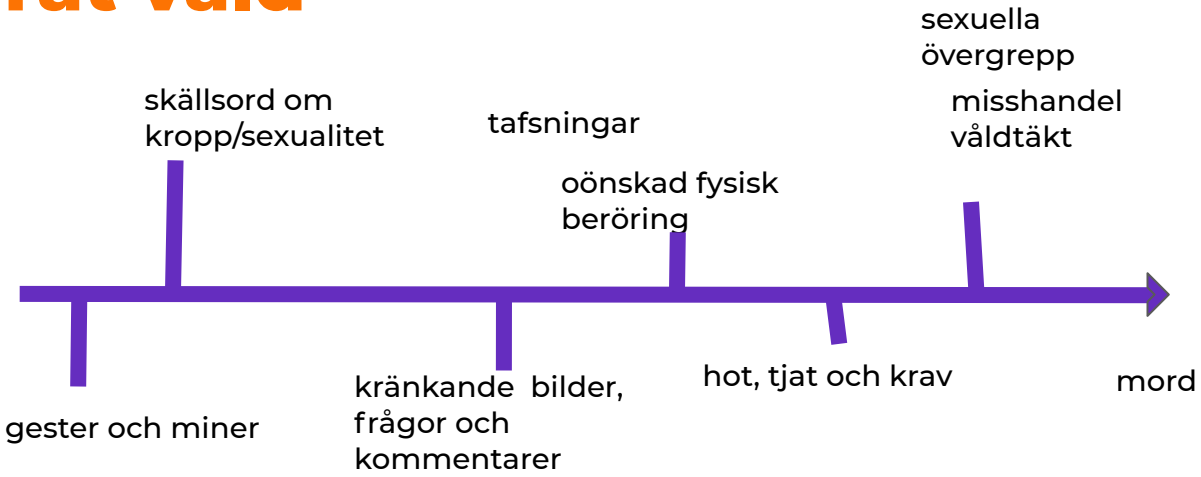

EKVALITA

ATT FÖRSTÅ

ekvalita.fi

EKVALITA

Normer

Tids- och platsbundna

Oskrivna regler

Normer skapar makt

Både bra & dåliga

Konsekvenser

EKVALITA

Femininitetsnorm

Veta sin plats

Göra andra obekväma

Begränsad sexualdrift

Objekt

Male gaze

Behaga

"Jo, tack gärna"
"Förlåt!"

Maskulinitetsnorm

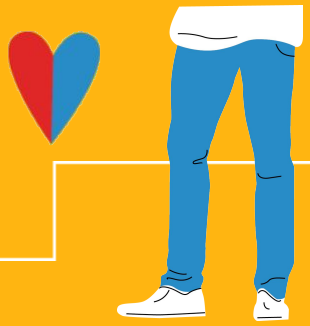

Man-up

Homofobi

Gränslöshet

Erövra

- Anna
- Natascha
- Fadime
- Ella
- Liisa
- Alicia

Alltid kåt

EKVALITA

RISKGRUPPSBARN

Vulnerable victims	Distinguishing themes	Risk-taking victims	Distinguishing themes
Need for attention and affection	• Loneliness • Low self-esteem	Disinhibited, seeking adventure	• Outgoing • Confident
Relationship with parents and home lives difficult	• Psychological disorder(s) • Concurrent sexual abuse	Young people (and offender) feel they have control	• Complicit and consenting to sexual contact
Seeking 'love' online - believe they have a true relationship with groomer.	• Offender as 'mentor' • Self-disclosure and joint problem solving	Less known about family, but less confident on meeting than online.	• Offender re-assessment on meeting • Introverted or immature at meeting
Resist disclosure - want to continue the relationship.	• Loyalty	Open to blackmail due to apparent 'complicity' – own behaviour used as evidence of cooperation.	• Non disclosure of abuse, threats and computer intrusions

European Online Groomin project 2012

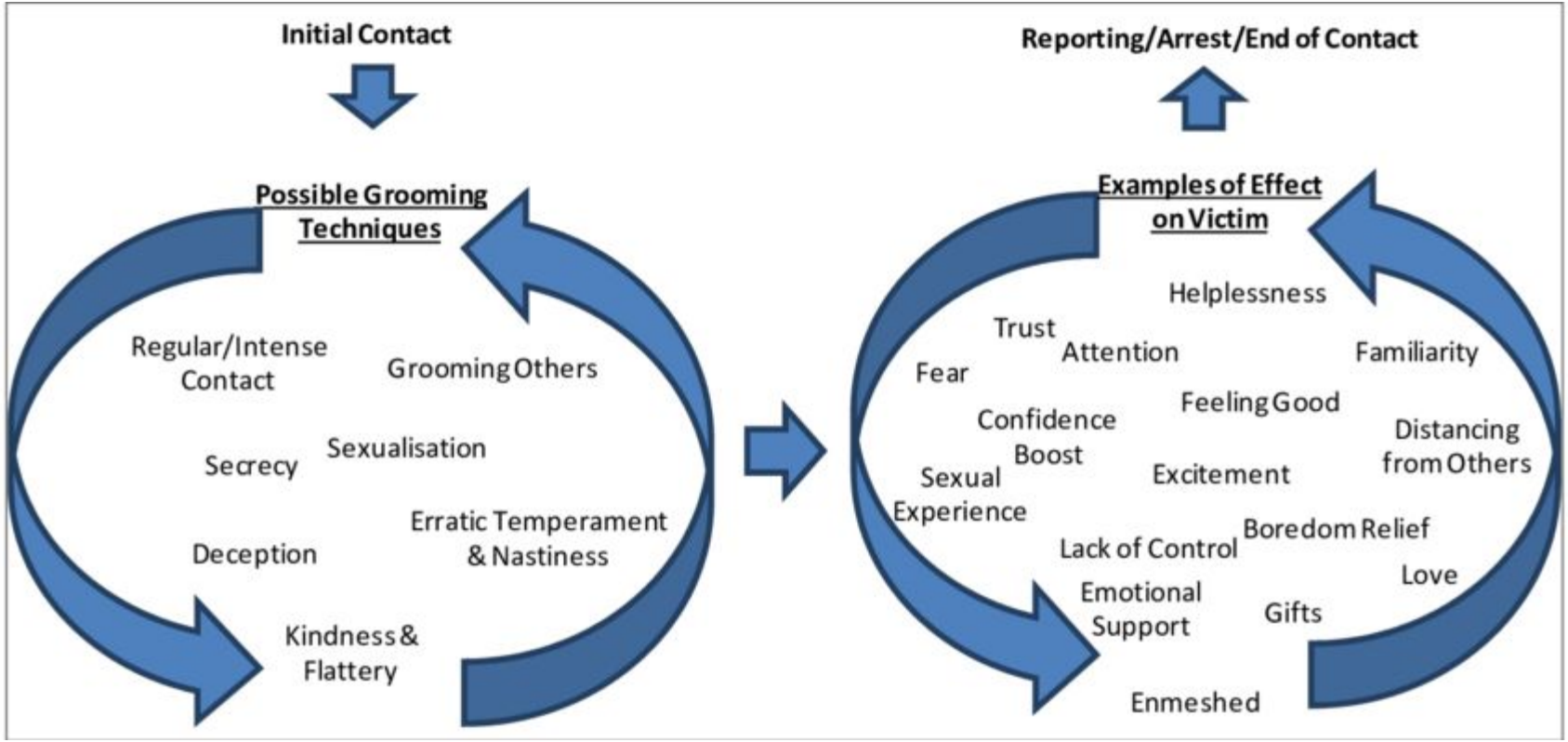

Under His Spell": Victims' Perspectives of Being Groomed Online (Whittle, Hamilton-Giachritsis, Beech)

EKVALITA

ATT VILJA

ekvalita.fi

VUXNA - BARN OCH UNGA

Ansvar att skapa en öppen, trygg och välkomnande miljö där unga rör sig

Ansvar att respektera varandra och inte kränka varandra

VARFÖR SVÅRT ATT BERÄTTA?

- **Medansvar:** Barnet eller den unga känner sig delaktig i det som händer, dvs det får ”skylla sig själv”.
- **Skuldbeläggande:** känner skam eller anklagar sig själv för det skedda.
- Barn eller unga kan känna att de får vad det förtjänar
- **Hot och utpressning**
- **Lojalitet och empati** gentemot den vuxna eller den äldre som utsätter (utsatt-förövarperspektiv svängs)
- är i **beroendeställning** och därför rädd för repressalier eller att uppfattas som krånglig, som påverkar
- tänker att det ändå inte ska hända igen
- är **rädda för att inte bli trodd** och inte bli tagen på allvar
- är rädd för att den som utsätter ska bli arg, hämnas och att det ska bli värre
- känner inte till sina rättigheter

EKVALITA

ATT GÖRA

ekvalita.fi

Alla som arbetar med barn på fritiden ska veta

- Vad sexuella trakasserier, trakasserier baserat på kön och sexuella övergrepp är
- Hur en ska agera om en hör, ser eller utsätts
  - Rutiner och tillvägagångssätt inom verksamheten
- Hur en ska informera de som är involverade i verksamheten
  - Kunskap om tematiken
  - Hur göra om något händer
- Hur en kan uppmuntra till att berätta, även små bekymmer och oro från de aktiva inom verksamheten

EKVALITA

PRATA OM

- Normer och förväntningar kopplade till kön och sexualitet
  - Vad finns det för normer och hur tar de sig uttryck? Vilka är hälsosamma och vilka är inte det? Vilka konsekvenser kan könsnormer ha?
  - Sexualfostran som fokuserar på att känna sig attraktiv, älskad och sedd
  - Vad känns svårt? Varför känns något svårt?
  - Vad är lätt? Varför är något svårt
- Bryt stereotypa bilder om vem som är utsatt och vem som är förövare
- Samtycke
  - Vad betyder detta med vuxna? Finns det samtycke? Makt och ansvar
- Dåliga och bra hemligheter
- Självförtroende och självkänsla kopplat till kropp, sexualitet och kärlek

EKVALITA

Alla,
oberoende av
kön,
kan bli utsatta.

Det är aldrig
ditt fel om du
blir utsatt

EKVALITA

Bryta tystnaden eller arbeta för en “berättarkultur”

EKVALITA

Vilka är de viktigaste råd du kan ge till barn och unga?

-Tänk på att den du har kontakt med kan vara någon annan än den hen utger sig för att vara.
- Lämna helst inte ut uppgifter om dig själv.
Om du ska lämna ut något så gör det bara om du helt säkert vet vem det är och att det är någon du kan lita på.
- Tänk på att när du väl skickat en bild har du förlorat kontrollen över den.
-Om något känns konstigt när det gäller dina kontakter på internet, prata med någon vuxen.
-Om den du har kontakt med börjar pressa/hota dig ska du direkt prata med någon vuxen.
-Kom i håg att du inte har gjort fel och att det finns hjälp att få.
Det som känns fel och jobbigt kommer att bli bra igen

Ulrika Rogland, målsägandebiträde

Ulrika Roglands bok: https://www.akademibokhandeln.se/bok/vad-ar-grooming/9789187043772/

EKVALITA

Lyssnartips

Ulrika Rogland Sommar 2016

https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/743390?programid=2071

Olof Wretling - Vinter 2017

https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/994730?programid=2071

Patrik Sjöberg Sommar 2011

https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/126255?programid=2071

Maria Dufva: “Värsta bästa nätet - för unga” och “Mitt barn på nätet - för vuxna”

EKVALITA

TACK!

EKVALITA

Malin Gustavsson
malin.gustavsson@ekvalita.fi